

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ

**ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ІНСТИТУТ ФІЗИЧНОЇ
КУЛЬТУРИ І СПОРТУ**

КАФЕДРА СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ НАУК

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
З КУРСУ
«ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ»**

Дніпропетровськ
2012

УДК 339.166.5 (075.8)

ББК 67.93я73

К 17

Методичні рекомендації з курсу «Інтелектуальна власність» /Дніпропетровський державний інститут фізичної культури і спорту. – Дніпропетровськ: ДДІФКіС, 2012. – 46 с.

Анотація

Інтелектуальна власність набула ролі визначальної економіко-правової категорії інформаційного суспільства, що зумовлює необхідність ґрунтовного ознайомлення студентів вищих навчальних закладів з основними положеннями чинного законодавства України про інтелектуальну власність, зокрема з особистими немайновими і майновими правами суб'єктів права, способами їх використання та захисту; загальною характеристикою договорів у сфері інтелектуальної власності та правовими засадами їх укладання. Глибокому засвоєнню цих положень сприятимуть пропоновані методичні рекомендації, до складу яких входять контрольні запитання, перелік основних термінів, рекомендована література.

Методичні рекомендації відповідають програмі курсу «Інтелектуальна власність» і розраховані на студентів вищих навчальних закладів фізкультурно-спортивного профілю, викладачів, тренерів, управлінців в галузі фізичної культури і спорту.

Упорядник:

Корогод Лариса Петрівна – доцент кафедри соціально-гуманітарних наук ДДІФКіС, кандидат політичних наук.

Рецензент:

Лисенко С.О. - канд. філос. наук, доцент кафедри соціально-гуманітарних наук ДДІФКіС

Розглянуто на засіданні кафедри
соціально-гуманітарних наук ДДІФКіС

Затверджено на засіданні науково-
методичної ради ДДІФКіС

Протокол № 4 від 27 вересня 2012 р.

Протокол № 1 від 22 листопада 2012 р.

З М І С Т

Вступ	5
1. Програма курсу „Інтелектуальна власність”	7
2. Блоки змістовних модулів і розподіл навчальних годин за видами занять	
2.1. Денна форма навчання	9
2.2. Заочна форма навчання	11
3. Робоча програма у вигляді системи змістовних модулів із зазначенням умінь з курсу «Інтелектуальна власність».....	12
4. Перелік літератури	
4.1 Основна література.....	15
4.2. Додаткова література	16
5. Плани лекцій та семінарських занять з курсу «Інтелектуальна власність»....	23
5.1. План лекцій для студентів денної та заочної форм навчання	24
5.2. План семінарських занять для студентів денної та заочної форм навчання	27
6. Завдання для самостійної роботи студентів з курсу «Інтелектуальна власність».....	30
7. Термінологічний словник	35
8. Питання для повторення з курсу «Інтелектуальна власність».....	46

**О сколько нам открытий чудных
Готовят просвещенья дух
И опыт, сын ошибок трудных,
И гений, парадоксов друг...**

А.С.Пушкин

В С Т У П

В умовах всеосяжної інтелектуалізації економіки інформація та знання перетворюються в рушійну силу інноваційного розвитку суспільства, творча розумова активність набуває статусу пріоритетної стратегічної діяльності, а проблеми стимулювання та захисту інтелектуальної власності стають першочерговими як для окремих держав, так і для світової спільноти в цілому.

Глобалізація світогосподарського життя, системна трансформація суспільства та ускладнення механізмів функціонування вітчизняної економіки породжують нову якість економічного зростання та потребують концептуального усвідомлення інноваційної моделі розвитку, здатної забезпечити прогресивні структурні зрушення, поліпшення якості життя та досягнення високої конкурентоспроможності України в постіндустріальному світі.

Зростання ролі і значення інтелектуальної діяльності та інтелектуальної власності зумовлює необхідність суттєвого підсилення ефективності їх правової охорони. Ця актуальність знайшла відображення в наказі Президента України від 27 квітня 2001 року за № 285/2001 „Про заходи щодо охорони інтелектуальної власності в Україні”. На базі наказу Президента Міністерства освіти і науки України від 20 червня 2002 року протокол № 6/3-16 „Про запровадження у навчальних закладах курсу з основ інтелектуальної власності та підготовку за державним замовленням фахівців з інтелектуальної власності”. Цей навчальний курс впроваджується у вищих навчальних закладах III-IV рівнів акредитації незалежно від їх підпорядкування і форм власності для студентів, які навчаються за освітньо-професійними програмами спеціаліста і магістра, обсягом 36 годин. Форма контролю – залік.

Розробляючи даний курс ми виходимо із того, що проблеми інтелектуальної власності є вищим досягненням правової науки і цілком відноситься до громадянського законодавства України. Для більш багатогранного і глибокого вивчення даного курсу автори умовно розділили його на 4 блоки. Перший із них складає розділ „Загальні положення про право інтелектуальної власності”. в цьому розділі містяться норми, які в тій чи іншій мірі торкаються всіх видів права інтелектуальної власності, об’єкти, суб’єкти, строки дії, виникнення і здійснення прав інтелектуальної власності, їхній захист і інше).

Другий розділ „Авторське право і суміжні права” містить матеріали, що висвітлюють зміст авторського права і суміжних прав.

Третій розділ „Патентне право” або як його зараз називають „Право промислової власності”. Цей розділ складається з „Права інтелектуальної власності на винахід, показову модель, промисловий зразок”, „Право інтелектуальної власності на раціоналізаторські пропозиції”.

Четвертий розділ, який в спеціальній літературі називають „Право на засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг” складається з розділів – „Право інтелектуальної власності на торгову марку”, „Право інтелектуальної власності на комерційне найменування”, „Право інтелектуальної власності на географічне зазначення”, „Правова охорона наукових відкриттів”.

Мета вивчення дисципліни:

- комплексний аналіз інтелектуальної власності як визначальної економіко-правової категорії інформаційного суспільства;
- формування наукового розуміння сутності інтелектуальної власності, генетичних зв'язків та закономірностей розвитку;
- формування економіко-правової культури, активної громадянської позиції, стимулювання інтелектуальної діяльності в Україні в цілому, і в фізкультурно-спортивній сфері зокрема.

Головні **завдання** вивчення дисципліни:

- обґрунтування новітніх теоретико-методологічних підходів до аналізу економічної природи, видів та результатів інтелектуальної діяльності;
- дослідження сутності та специфіки інтелектуального капіталу й інтелектуальної власності як визначальних економіко-правових категорій інформаційного суспільства;
- виявлення передумов та стимулів розвитку інтелектуальної власності, механізмів її комерціалізація, охорони та захисту в умовах ринкової економіки;
- розкриття рушійних сил та напрямів розвитку інтелектуальної власності в умовах глобалізації економіки;
- висвітлення ролі та значення інтелектуальної власності у формуванні національної інноваційної системи;
- формування уявлення про перспективи розвитку інтелектуальної власності в контексті інноваційного поступу вітчизняної економіки.

Студент повинен **знати**:

- програмний матеріал у запланованому обсязі;
- загальні положення про інтелектуальну власність;
- систему відносин інтелектуальної власності, перш за все сутність та специфіку економіко-правових відносин щодо об'єктів авторського та суміжних прав, патентного права, засобів індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг;
- загальну характеристику і правові засади укладання договорів у сфері інтелектуальної власності;
- основні законодавчі акти у сфері інтелектуальної власності.

Студент повинен **уміти**:

- оперувати понятійно-категоріальним апаратом дисципліни „Інтелектуальна власність”, користуватися аналітично-довідковими матеріалами в означеній галузі;
- чітко розрізняти авторське право і патентне право;
- оформити права на той або інший твір науки, літератури і мистецтва, будь-який об'єкт промислової власності, в тому числі в галузі фізкультурно-спортивної діяльності.

1. Програма курсу „ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ”

Тема 1. Загальні положення про права інтелектуальної власності.

Інтелектуальна діяльність як складова творчого процесу та соціально-економічного розвитку суспільства.

Поняття права інтелектуальної власності. співвідношення права інтелектуальної власності і права власності. Об'єкти права інтелектуальної власності. Підстави виникнення (набуття) права інтелектуальної власності. Особисті немайнові права інтелектуальної власності. Майнові права інтелектуальної власності. Використання об'єкту права інтелектуальної власності. Передача майнових прав інтелектуальної власності. Здійснення права інтелектуальної власності, яке належить декільком особам. Наслідки порушення права інтелектуальної власності. Державна система охорони та захисту інтелектуальної власності в Україні.

Тема 2. Авторське право і суміжні права.

Поняття авторського права. Об'єкти авторського права. Твори, які не є об'єктами авторського права. Суб'єкти авторського права. Співавторство.

Зміст авторського права. Загальні підходи до визначення змісту авторського права. Особисті немайнові права автора. Майнові права автора на твір. Обмеження майнових прав автора. Строк охорони авторських прав. Правові наслідки закінчення строку чинності майнових авторських прав.

Суміжні права та їх особливості. Правова охорона суміжних прав.

Захист авторського і суміжних прав. Цивільно-правові; кримінально-правові, адміністративно-правові способи захисту авторського права і суміжних прав. Найбільш поширені способи порушення авторського права і суміжних прав та боротьба з ними.

Тема 3. Патентне право.

Патентне право: поняття, предмет, принципи.

Об'єкти патентного права: винахід, корисна модель, промисловий зразок. Суб'єкти патентного права: автори; патентовласники; правонаступники; представники у справах інтелектуальної власності (патентні повірені); орган, що здійснює державну реєстрацію патентних прав.

Зміст правовідносин у сфері патентного права. Набуття прав на винаходи і корисні моделі. Набуття прав на промисловий зразок. Права та обов'язки власника патенту. Порушення прав власника патенту.

Правова охорона службових і секретних об'єктів патентного права.

Захист прав авторів і патентовласників.

Тема 4. Право інтелектуальної власності на правові засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг. Правова охорона наукових відкриттів.

Право інтелектуальної власності на комерційне найменування. Загальна характеристика комерційного найменування. Майнові права на комерційне найменування.

Право інтелектуальної власності на торговельні марки. Поняття та види торговельних марок. Умови надання правової охорони торговельним маркам. Суб'єкти права на торговельну марку. Правова охорона добре відомих торговельних марок. Майнові права інтелектуальної власності на торговельну марку. Право попереднього користувача на торговельну марку.

Правова охорона наукових відкриттів. Поняття „наукове відкриття” та його ознаки. Об'єкти наукових відкриттів. Право на наукове відкриття. Міжнародний досвід щодо правової охорони наукових відкриттів.

Тема 5. Інститут прав та традиційні об'єкти права інтелектуальної власності.

Право інтелектуальної власності на географічне зазначення.

Права на раціоналізаторські пропозиції.

Права на топографії інтегральних мікросхем.

Комерційна таємниця як об'єкт інтелектуальної власності.

Тема 6. Договори у сфері інтелектуальної власності.

Загальна характеристика договорів у сфері інтелектуальної власності.

Правові засади укладання окремих видів договорів у сфері інтелектуальної власності. Ліцензія на використання об'єкта права інтелектуальної власності. Ліцензійний договір. Договір на передання виключних майнових прав інтелектуальної власності. Договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності. Договір комерційної концесії.

Тема 7. Економіко-правові засади інтелектуальної власності.

Інтелектуальна власність – складова інтелектуального капіталу за економічним змістом.

Оцінка вартості інтелектуальної власності та механізм формування цін.

Механізм комерціалізації інтелектуальної власності.

Тема 8. Законодавчі акти у сфері інтелектуальної власності.

Нормативно-правові акти, що регулюють питання, пов'язані з охороною авторського права і суміжних прав.

Нормативно-правові акти, що регулюють питання, пов'язані з охороною прав на об'єкти промислової власності.

Міжнародні конвенції, угоди та договори у сфері інтелектуальної власності.

2. ЗАЛІКОВІ МОДУЛІ ТА БЛОКИ ЗМІСТОВНИХ МОДУЛІВ І РОЗПОДІЛ НАВЧАЛЬНИХ ГОДИН ЗА ВИДАМИ ЗАНЯТЬ.

2.1. Денна форма навчання (ОКР «Спеціаліст»)

№ з/р модулю	Блок змістовних модулів	Змістовний модуль	Кількість навчальних годин								
			Вивчення блоку	Вивчення змістовного та залікового модулів	Аудиторна робота						Самостійна робота
					Всього	Лекції	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Семінарські заняття	Модульний контроль	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	1. Інтелектуальна власність	1. Загальні положення про інтелектуальну власність.	36	4	4	2			2		
		2. Авторське право і суміжні права.		4	4	2			2		
		3. Патентне право.		4	4	2			2		
		4. Право інтелектуальної власності на правові засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг. Правова охорона наукових відкриттів.		6	2	2					4
		5. Договори у сфері інтелектуальної власності.		16	-						16
Модульний контроль 1				2	2				2		
Всього за 1 модулем				36	16	8			6	2	20
Разом:				36	16	8			6	2	20

2. ЗАЛІКОВІ МОДУЛІ ТА БЛОКИ ЗМІСТОВНИХ МОДУЛІВ І РОЗПОДІЛ НАВЧАЛЬНИХ ГОДИН ЗА ВИДАМИ ЗАНЯТЬ.

2.1. Денна форма навчання (ОКР «Магістр»)

№ з/р модулю	Блок змістовних модулів	Змістовний модуль	Кількість навчальних годин								
			Вивчення блоку	Вивчення змістовного та залікового модулів	Аудиторна робота						Самостійна робота
					Всього	Лекції	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Семінарські заняття	Модульний контроль	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	1. Інтелектуальна власність	1. Інтелектуальна власність.	36	4	4	2			2		
		2. Авторське право і суміжні права.		4	4	2			2		
		3. Патентне право.		4	4	2			2		
		4. Право інтелектуальної власності на правові засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг. Правова охорона наукових відкриттів.		6	2	2					4
		5. Договори у сфері інтелектуальної власності.		16	2	2					14
Модульний контроль 1				2	2				2		
Всього за 1 модулем				36	18	10			6	2	18
Разом:				36	18	10			6	2	18

2. ЗАЛІКОВІ МОДУЛІ ТА БЛОКИ ЗМІСТОВНИХ МОДУЛІВ І РОЗПОДІЛ НАВЧАЛЬНИХ ГОДИН ЗА ВИДАМИ ЗАНЯТЬ.

2.2. Заочна форма навчання (ОКР «Спеціаліст»)

№ з/р модулю	Блок змістовних модулів	Змістовний модуль	Кількість навчальних годин								
			Вивчення блоку	Вивчення змістовного та залікового модулів	Аудиторна робота						Самостійна робота
					Всього	Лекції	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Семінарські заняття	Модульний контроль	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	1. Інтелектуальна власність	1. Загальні положення про інтелектуальну власність.	36	6	2	2					4
		2. Авторське право і суміжні права.		6	2	2				4	
		3. Патентне право.		6	2	2				4	
		4. Право інтелектуальної власності на правові засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг. Правова охорона наукових відкриттів.		4						4	
		5. Договори у сфері інтелектуальної власності.		12						12	
Модульний контроль 1				2	2					2	
Всього за 1 модулем				36	8	6				2	28
Разом:				36	8	6				2	28

3. Робоча програма у вигляді системи змістовних модулів в складі умінь.

В результаті вивчення програмного матеріалу студент повинен опанувати визначені уміння, які передбачені освітньо-кваліфікаційною характеристикою за даною спеціальністю (ОКР «Спеціаліст», «Магістр»)

Блок змістовних модулів	Змістовний модуль	Уміння, яке забезпечує даний змістовний модуль	
		Шифр уміння	Зміст уміння
1	2	3	4
МОДУЛЬ 1			
Інтелектуальна власність	<p>1. Загальні положення про інтелектуальну власність.</p> <p>2. Авторське право і суміжні права.</p> <p>3. Патентне право.</p> <p>4. Право інтелектуальної власності на правові засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг. Правова охорона наукових відкриттів.</p>		<p>Уміти охарактеризувати інтелектуальні діяльність як складову творчого процесу та соціально-економічного розвитку суспільства; сформулювати поняття права інтелектуальної власності, його об'єкти і суб'єкти; окреслити систему правової охорони та захисту результатів інтелектуальної власності в Україні.</p> <p>Уміти розкрити зміст поняття авторського права, охарактеризувати його об'єкти і суб'єкти; визначити суміжні права та їх особливості, правову охорону; охарактеризувати принципи колективного управління авторським правом і суміжними правами.</p> <p>Уміти розкрити зміст поняття патентного права, його об'єктів і суб'єктів; проаналізувати зміст правовідносин у сфері патентного права; чітко розрізняти авторське право і патентне право.</p> <p>Уміти охарактеризувати право інтелектуальної власності на комерційне найменування, на торговельні марки, правове регулювання в цій сфері; розкрити поняття „наукове відкриття” та його ознаки; з'ясувати</p>

	5. Договори у сфері інтелектуальної власності.		<p>основні положення по його правовій охороні.</p> <p>Уміти дати загальну характеристику договорів у сфері інтелектуальної власності, розрізняти їх види і форми, уміти застосовувати знання правових засад укладання конкретних видів договорів, особливо ліцензійних договорів.</p>
--	--	--	---

Контрольні питання до модульного контролю 1:

1. Інтелектуальна діяльність як складова творчого процесу та соціально- економічного розвитку суспільства.
2. Поняття права інтелектуальної власності.
3. Об'єкти права інтелектуальної власності та їх класифікація.
4. Суб'єкти права інтелектуальної власності.
5. Державна система охорони та захисту інтелектуальної власності в Україні.
6. Поняття авторського права.
7. Об'єкти авторського права.
8. Суб'єкти авторського права.
9. Зміст авторського права. Строк авторських прав.
10. Суміжні права.
11. Захист авторського і суміжних прав.
12. Поняття, предмет та принципи патентного права.
13. Об'єкти патентного права.
14. Суб'єкти патентного права.
15. Зміст правовідносин у сфері патентного права.
16. Захист прав авторів і патентовласників.
17. Право інтелектуальної власності на комерційне найменування.
18. Право інтелектуальної власності на торговельну і спортивну марки.
19. Право інтелектуальної власності на наукове відкриття.
20. Право інтелектуальної власності на географічне зазначення.
21. Права на раціоналізаторські пропозиції.

22. Поняття та види договорів у сфері інтелектуальної власності.
23. Комерційна таємниця як об'єкт інтелектуальної власності.
24. Загальна характеристика договорів у сфері інтелектуальної власності.
25. Форма договорів у сфері інтелектуальної власності та їх державна реєстрація.
26. Поняття та загальна характеристика ліцензії у сфері інтелектуальної власності.
27. Види ліцензій на використання об'єктів прав інтелектуальної власності.
28. Зміст ліцензійного договору.
29. Економіко-правові засади інтелектуальної власності.
30. Основні законодавчі акти у сфері інтелектуальної власності.

Критерії успішності

«Відмінно» - студент впевнено володіє категоріальним апаратом навчального курсу «Інтелектуальна власність», знає фактичний та науковий матеріал, демонструє здатність до його самостійної інтерпретації, уміло користується знаннями з курсу «Інтелектуальна власність» в ході аналізу конкретних ситуацій, вміє їх застосовувати у своїй професійній галузі, застосовує у відповіді ідеї самостійно опрацьованих теоретичних першоджерел. Помилки, якщо трапляються, мають випадковий характер, студент виправляє їх, як тільки на них звертають його увагу.

«Добре» - студент володіє принципово важливими науковими положеннями, орієнтується в науковому матеріалі, не припускаючи суттєвих помилок, невпевнено застосовує знання при аналізі конкретних ситуацій. Знає основні положення наукової літератури, яка рекомендована для самостійного опрацювання.

«Задовільно» - студент демонструє знання більшої частини матеріалу; виявляє здатність лише до окреслення основних понять курсу, припускається суттєвих помилок під час викладу і аналізу наукового матеріалу, не вміє користуватись знаннями при аналізі конкретних ситуацій (запропонованих завдань); демонструє наявність знань про зміст самостійно опрацьованої літератури, але не здатен її аналізувати.

«Незадовільно» - студент фрагментарно відтворює частину навчального матеріалу, виявляє відсутність системи у засвоєнні вивченого матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення, виявляє нездатність елементарно викласти думку.

4. ПЕРЕЛІК ЛІТЕРАТУРИ

4.1. Основна література

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. – К., 1996.
2. Базилевич В.Д. Інтелектуальна власність: Підручник. – К.: Знання, 2006.
3. Базилевич В. Інтелектуальна діяльність в контексті глобалізаційних процесів // Вища школа. – 2008. - № 2.
4. Давимука С. Інтелектуальна власність в інноваційному розвитку економіки України: стан та прогнози оцінки // Інтелектуальна власність. – 2010. - № 12.
5. Еннан Р. Визначальні засади права інтелектуальної власності // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2011. - № 3.
6. Інтелектуальна власність та її захист: Нормативно-правове регулювання. – 3-є вид., перероб. і доп. – К.: КНТ, 2006.
7. Коваль А.М. Кримінальна відповідальність за порушення авторського і суміжних прав: Теорія і практика. – К.: ЮСТІНІАН, 2005.
8. Крайнев П.П., Работягова Л.І., Дятлик І.І. Патентування винаходів в Україні. – К.: Видавничий Дім „Ін Юре”, 2000.
9. Крижна В. Загальна характеристика договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності // Право України. – 2004. - № 9. – С.68-71.
10. Левічева О.Д., Кривоший С.Т. Складання та подання заявки на видачу свідоцтва України на знак для товарів і послуг; Практичний посібник. – К., 2006.
11. Мацкевич О. Правовий статус Інтернет ЗМІ // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2011. - № 1.
12. Ніколаюк С.І., Никифорчук Д.Й., Томма Р.П., Барко В.І. Протидія злочинам у сфері інтелектуальної власності (статті 176, 177, 227, 229 КК України): Науково-практичний посібник. – К.: КНТ, 2006.
13. Охорона інтелектуальної власності: Нормативно-правові акти / за заг. ред. О.Д.Святоцького – К.: Видавничий Дім „Ін Юре”, 2004.
14. Право інтелектуальної власності: Академічний курс: Підруч. для студ. вищ. навч. закладів/ О.П.Орлюк, Г.О.Андрощук, О.Б.Бутнік-Сіверський та ін.; За ред. О.П.Орлюк, О.Д.Святоцького. – К.: Видавничий Дім „Ін Юре”, 2007.
15. Паладій М. Трансформація інтелектуального капіталу в матеріальні та духовні блага – основа інноваційного розвитку національної економіки // Інтелектуальна власність. – 2010. - № 11.
16. Правове забезпечення сфери інтелектуальної власності в Україні в контексті Європейської інтеграції: концептуальні засади / За ред.. О.П.Орлюк: кол. авторів В.С.Дроб'язко, А.В.Міндрул, О.О.Тверезенко, Л.І.Работягова, О.О.Штефан ита ін.. – К.: Лазурит-Поліграф, 2010.
17. Сусліков Л.М., Дьордяй В.С. Патентознавство: Навч. посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2005.
18. Цибульок П.М., Чеботарьов В.П., Зінов В.Г., Суїні Ю. Управління інтелектуальною власністю / За ред. П.М.Цибульова. – К.: К.І.С., 2005.

4.2. Додаткова література

Література до теми: Загальні положення про інтелектуальні власність.

1. Андрощук Г. Рушійні сили інтелектуальної власності // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2011. - № 1.
2. Бутнік-Сіверський О. Економіко-правові питання комерціалізації об'єктів права інтелектуальної власності // Інтелектуальна власність. – 2012. - № 8, 9.
3. Галиця І., Шевченко О., Галиця О. Кіндзерський Ю. Особливості управління інноваційним процесом у сучасних умовах // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2010. - № 1.
4. Ніколаюк С.І., Никифорчук Д.Й., Томма Р.П., Барко В.І. Протидія злочинам у сфері інтелектуальної власності: Науково-практичний посібник. – К.: КНТ, 2006.
5. Дроб'язко В.С., Дроб'язко Р.В. Право інтелектуальної власності: Навч. посібник. – К., 2004.
6. Інтелектуальна власність в Україні: Правові засади та практика. – К., 1999.
7. Інтелектуальна власність та її захист: Нормативно-правове регулювання. – 3-є вид. – К., 2006.
8. Кириченко О., Неговська Ю. Перспективи інноваційно-інтелектуального розвитку України // Вища школа. – 2011. - № 3.
9. Ковалев М. Интеллектуальная собственность // Экономист.–2003. - № 1.
10. Ковальський В. Кримінально-правова охорона права інтелектуальної власності. Загальні питання // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2007. - № 5.
11. Конституція України: Прийнято на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. – К., 1996.
12. Лукашук В. Трансформація спорту: від забави до індустрії /В.Лукашук/ Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2009. - № 2.
13. Мунтіян В. Захист інтелектуального потенціалу – стратегія розвитку України // Інтелектуальна власність. – 2007. - №4.
14. Осипова Ю. Правовий статус вищого навчального закладу України як суб'єкта права інтелектуальної власності: загальна характеристика // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2012. - № 2.
15. Основи інтелектуальної власності. – К., 1999.
16. Охорона інтелектуальної власності в Україні / С.О.Довгий, В.О.Жаров, В.О.Зайчук та ін. – К., 2002.
17. Паладій М. Ефективна правова охорона творчих досягнень нації – пріоритет державної політики у сфері інтелектуальної власності // Інтелектуальна власність. – 2007. - № 4.
18. Право інтелектуальної власності: Акад. курс; Підручник для студентів вищих навчальних закладів / О.П.Орлюк, О.Д.Святоцький, Г.О.Андрощук та ін. – К., 2007.
19. Рач В., Чугуєвець С. Інтелектуальна власність як базове поняття нової економіки // Інтелектуальна власність. – 2003. - № 6.

20. Ревуцький С. Вплив економічної глобалізації на формування національної інноваційної системи // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2012. - № 3.
21. Сусліков Л.М., Дьордяй В.С. Патентознавство: Навч. посібник. – К., 2005.
22. Цибульов П.М., Чеботарьову В.П., Зінов В.Г., Суїні Ю. Управління інтелектуальною власністю / За ред. П.М.Цибульова. – К., 2005.
23. Цивільна право України: академічний курс: Підруч.: У 2-х т. / За заг. ред. Я.М.Шевченко. – К., 2006.

Література до теми: Авторське право і суміжні права

1. Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 11.07.2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. - № 13.
2. Андрощук Г. Значення індустрій авторського права і суміжних прав в Україні: економічний аналіз // Інтелектуальна власність. – 2011. - № 4.
3. Братківський К. Про авторське право на фотографію // Інтелектуальна власність. – 2012. - № 9.
4. Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності про авторське право, прийнятий Дипломатичною конференцією 20 грудня 1996 року // Інтелектуальна власність. – 2002. - № 1.
5. Закон України „Про авторське і суміжні права”: Офіц. вид. –К., 2002.
6. Дроб'язко В.С., Дроб'язко Р.В. Право інтелектуальної власності: Навч. посібник. – К., 2004.
7. Єпіфанова Ю. Підходи до правового регулювання наукової творчої діяльності // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2010. - № 2.
8. Інтелектуальна власність та її захист: Нормативно-правове регулювання. – 3-є вид. – К., 2006.
9. Капіца Ю., Рассомахіна О., Шахбазян К. Спеціальні механізми захисту авторського права і суміжних прав в Інтернеті // Інтелектуальна власність. – 2012. - № 4.
10. Коваль А.М. Кримінальна відповідальність за порушення авторського права і суміжних прав: Теорія і практика. – К., 2005.
11. Мамчур Л. Розміщення твору в мережі Інтернет як спосіб його використання // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2011. - № 3.
12. Мельников М. Визначення поняття „твір” з позиції авторського права // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2006. - № 6.
13. Ніколаюк С.І., Никифорчук Д.Й., Томма Р.П., Барко В.І. Протидія злочинам у сфері інтелектуальної власності (статті 176, 177, 227, 229 КК України): Науково-практичний посібник. – К., 2006.
14. Охорона інтелектуальної власності: Нормативно-правові акти / За заг. ред О.Д. Святоцького. - К., 2004.
15. Право інтелектуальної власності: Акад.. курс: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / О.П.Орлюк, О.Д.Святоцький, Г.О.Андрощук та ін. – К., 2007.

16. Про державну політику у сфері авторського права і суміжних прав // Інтелектуальна власність. – 2011. - № 3.
17. Сімсон О. Інновації у сфері творчості і шоу-бізнеса // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2006. № 6.
18. Штефан О. Деякі аспекти охорони прав та твори образотворчого та ужиткового мистецтва // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2007. - № 2.
19. Штефан О. Охорона і захист авторських прав: теоретичний аспект // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2010. - № 4.
20. Штефан О. Плагіат – невід’ємна частина творчості? // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2012. - № 2.
21. Штефан О. Поняття об’єкту авторського права та критерії його охороноздатності // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2006. - №6.
22. Штефан А. Кримінально-правова охорона авторського права і суміжних прав // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2011. - № 1.
23. Щерба Л. Форми колективного управління майновими авторськими та (або) суміжними правами // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2010. - № 3.

Література до теми: Патентне право

1. Андрощук Г.А., Крайнев П., Кавасс Н. Право інтелектуальної власності: торговельні аспекти: Науч. практ. изд. – К., 2000.
2. Андрощук Г.А., Работягова Л.И. Патентное право: Правовая охрана изобретений: Учеб. пособие. – 2-е изд. – К., 2001.
3. Андрощук Г. Система державного управління патентно-ліцензійною діяльністю // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2011. - № 8.
4. Батова В. Корисна модель в Україні. Вдосконалення правової охорони // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2012. - № 3.
5. Бованенко Т.В. Складання та подання заявки на видачу патенту України на промисловий зразок: Практичний посібник. – К., 2006.
6. Васьковська Т. Охороноздатність промислового зразка // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2007. - № 3.
7. Васьковська Т. Промисловий зразок як твір декоративно-прикладного мистецтва // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2006. - № 5.
8. Демченко Т.С. правове регулювання промислової власності в Європі та в Україні. Принципи побудови та шляхи зближення. – К., 2005.
9. Жаров В.О. Інтелектуальна власність в Україні: Правові аспекти набуття, здійснення та захисту прав. – К., 2000.
10. Інтелектуальна власність в Україні: Правові засади та практика. – Т.3: Промислова власність / За ред. В.Л.Петрова, В.О.Жарова. – К., 1999.
11. Корисна модель: Науково-практичне видання / За ред. В.Л.Петрова. – К., 1999.
12. Крайнев П.П., Работягова Л.И., Дятлик І.І. Патентування винаходів в Україні. – К., 2000.

13. Куса С.Д. Патентна документація України: Посібник. – К., 2006.
14. Ларичев В.Д., Терещенко Б.Л. Предупреждение преступлений, посягающих на интеллектуальную собственность: Научно-практическое пособие. – М.: 2006.
15. Левічева О.Д., Кривоший С.Т. Складання та подання заявки на видачу свідоцтва України на знак для товарів і послуг: Практичний посібник. – К., 2006.
16. Ніколаюк С.І. Никифорчук Д.Й., Томма Р.П., Барко В.І. Протидія злочинам у сфері інтелектуальної власності: Науково-практичний посібник. – К., 2006.
17. Охорона промислової власності в Україні / О.Д.Святоцький, В.Л.Петров, Г.О.Андрощук / За ред. О.Д.Святоцького, - К., 1999.
18. Прахов Б. Кваліфікація об'єктів промислової власності в Україні // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2006. - № 3.
19. Ряботягова Л. Патент на корисну модель: забезпечення балансу прав // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2006. - № 5.
20. Право інтелектуальної власності: Акад. курс: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / О.П.Орлюк, О.Д.Святоцький, Г.О.Андрощук та ін. – К., 2007.
21. Сусліков Л.М., Дьордяй В.С. Патентознавство: Навч. посібник. – К., 2005.
22. Цибулюк П.М., Чеботарьову В.П., Зінов В.Г., Суїні Ю. Управління інтелектуальною власністю. – К., 2005.
23. Цивільне право України; Академічний курс: Підручник: У 2-х т. / За ред Я.М.Шевченко. – Вид. 2-е. – К., 2006.
24. Чомахашвілі О. Зміст адміністративно-правового регулювання у сфері охорони прав на промислові зразки // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2010. - № 4.

Література до теми: Право інтелектуальної власності на правові засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарі і послуг. Правова охорона наукових відкриттів

1. Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» від 15.12.1993 р. – Відомості Верховної Ради України. – 1993. – 16 грудня.
2. Вороницька-Гайдак Н. Порушення права на знак для товарів і послуг як одна з форм прояву недобросовісної конкуренції // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2011. - № 2.
3. Берзін П.С. Незаконне використання засобів індивідуалізації учасників господарського обороту, товарі та послуг. – К., 2005.
4. Городов О.А. Право на средства индивидуализации: Учебно-практическое издание. – М., 2006.
5. Гривнак В.В. Знаки для товарів і послуг. – К., 1997.
6. Демченко Т.С. Охорона товарних знаків (порівняльно-правовий аналіз). – К., 2004.

7. Демченко Т.С. Правове регулювання промислової власності в Європі та в Україні: Принципи побудови та шляхи зближення. – К., 2005.
8. Дорошко Г., Матяшова Т. ДО питання щодо вдосконалення охорони прав на знаки для товарів і послуг в Україні // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2011. - № 2.
9. Іваницька Н. Державна реєстрація ліцензійного договору на використання торговельної марки // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2010. - № 1.
10. Коваленко Т. Товарний знак чи бренд // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2007. - № 2.
11. Крижна В.М. Право попереднього користувача на торговельну марку за законодавством України // Вісник господарського судочинства. – 2004. - № 3. – с. 220-226.
12. Полукетов І. Цивільно-правові способи захисту прав інтелектуальної власності на комерційні позначення // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2006. - № 4, 5. – віднов. с. 26-36, 51.
13. Право інтелектуальної власності: Акад.. курс: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / О.П.Орлюк, О.Д.Святоцький, Г.О.Андрощук та ін. – К., 2007.
14. Романадзе Л. Поняття, функції та види торговельних марок // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2010. - № 5.
15. Ромат Т. Захист прав інтелектуальної власності при використанні торговельних марок у рекламі // Інтелектуальна власність. – 2012. – № 2.
16. Селіваненко В. Форми порушення прав на комерційне найменування // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2010. - №5.
17. Сімсон О. Ідеї і бренди як інновації в бізнесі // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2007. - № 1. – с. 65-73.

Література до теми: Договори у сфері інтелектуальної власності

1. Андрощук Г. Значення індустрій авторського права і суміжних прав в Україні: економічний аналіз // Інтелектуальна власність. – 2011. - № 4.
2. Афанасьєва К. Продюсер в аудіовізуальному бізнесі: правові аспекти діяльності // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2011. - № 2.
3. Базилевич В.Д. Інтелектуальна власність: Підручник. – К., 2006.
4. Батова В. Питання інтелектуальної власності в договорах про науково-технічне співробітництво в Україні. // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2011. - № 5.
5. Зайцева–Калаур І. Форма авторського договору, що укладається організаціями ЗМІ в процесі їхньої діяльності // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2011. - № 1.
6. Іваницька Н. Державна реєстрація ліцензійного договору на використання торговельної марки // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2010. - № 1.

7. Крижна В.М. Загальна характеристика договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності // Право України. – 2004. - № 9.
8. Лукашук В. Трансформація спорту: від забави до індустрії /В.Лукашук// Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2009. - № 2
9. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: У 2 т. – 2-е вид. / За ред. О.В.Дзери, Н.С.Кузнєцової, В.В.Луця. – К., 2006.
10. Право інтелектуальної власності: Акад. курс: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / О.П.Орлюк, О.Д.Святоцький, Г.О.Андрощук та ін. – К., 2007.
11. Рудченко І. Договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2007. - № 2.
12. Рудченко І. Правовий режим об'єктів права інтелектуальної власності, створених при виконанні трудового договору // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2007. - № 1.
13. Рязанова Н. Юридичні гарантії майнових прав на службові об'єкти інтелектуальної власності // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2010. - № 5.
14. Цибульов П.М., Чеботарьову В.П., Зінов В.Г., Суїні Ю. Управління інтелектуальною власністю / За ред. П.М.Цибульова. – К., 2005.
15. Цивільне право України: Академічний курс: Підруч.: У 2-х т. / За заг. ред. Я.М.Шевченко. – Вид. 2-е. – К., 2006.
16. Янкова С. Державна реєстрація договорів, які стосуються права автора на твір //Інтелектуальна власність. – 2010. – № 10.

Література до теми: Законодавчі акти у сфері інтелектуальної власності.

1. Цивільний кодекс України: Офіц. текст: Прийнятий Верховною Радою України 16 січня 2003 р. – К., 2003.
2. Закон України „Про авторське право і суміжні права”: Офіц. вид. – К., 2002.
3. Закон України „Про охорону прав на винаходи”: Офіц. вид. – К., 2002.
4. Закон України „Про охорону прав на промислові зразки”: Офіц. вид. – К., 2002.
5. Закон України „Про охорону прав на знаки для товарів і послуг”: Офіц. вид. – К., 2002.
6. Базилевич В.Д. Інтелектуальна власність: Підручник. – К., 2006.
7. Концепція розвитку національної системи правової охорони інтелектуальної власності // Інтелектуальний капітал. – 2002. - № 4.
8. Мунтіян В. Захист інтелектуального потенціалу – стратегія розвитку України // Інтелектуальна власність. – 2007. - № 4.
9. паладій М. Ефективна правова охорона творчих досягнень нації = пріоритет державної політики у сфері інтелектуальної власності // Інтелектуальна власність. – 2007. - № 4.

10. Право інтелектуальної власності: Акад.. курс: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / П.П.Орлюк, О.Д.Святоцький, Г.О.Андрощук та ін. – К., 2007.
11. Стратегія економічного і соціального розвитку України (2004-2015 роки). Шляхом Європейської інтеграції / Авт. кол. А.С.Гальчинський, В.М.Геєць та ін. – К., 2004.

**5. ПЛАНИ ЛЕКЦІЙ, СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ
з дисципліни
«ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ»**

5.1. План лекцій для студентів денної форми навчання ОКР «Спеціаліст»

№ п/п	Назва блоку	№ та назва змістовного модулю	Кількість годин	Зміст лекції
1	Інтелектуальна власність	<p>1. Загальні положення про інтелектуальну власність.</p> <p>2. Авторське право і суміжні права.</p> <p>3. Патентне право.</p> <p>4. Право інтелектуальної власності на правові засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг. Правова охорона наукових відкриттів.</p>	<p>2</p> <p>2</p> <p>2</p>	<p>1. Інтелектуальна власність як складова творчого процесу та соціально-економічного розвитку суспільства.</p> <p>2. Поняття права інтелектуальної власності.</p> <p>3. Система правової охорони та захисту результатів інтелектуальної власності в Україні.</p> <p>1. Поняття авторського права.</p> <p>2. Об'єкти і суб'єкти авторського права.</p> <p>3. Зміст авторського права.</p> <p>4. Суміжні права.</p> <p>5. Захист авторського і суміжних прав.</p> <p>1. Патентне право: поняття, предмет.</p> <p>2. Об'єкти і суб'єкти патентного права.</p> <p>3. Зміст правовідносин у сфері патентного права.</p> <p>4. Захист прав авторів і патентовласників.</p> <p>1. Право інтелектуальної власності на комерційне найменування.</p> <p>2. Право інтелектуальної власності на торговельні марки.</p> <p>3. Правова охорона наукових відкриттів.</p>

5.1. Плани лекцій для студентів денної форми навчання ОКР „Магістр”

№ п/п	Назва блоку	№ та назва змістовного модулю	Кількість годин	Зміст лекції
1	Інтелектуальна власність	1. Загальні положення про інтелектуальну власність.	2	1. Інтелектуальна власність як складова творчого процесу та соціально-економічного розвитку суспільства. 2. Поняття права інтелектуальної власності. 3. Система правової охорони та захисту результатів інтелектуальної власності в Україні.
		2. Авторське право і суміжні права.	2	1. Поняття авторського права. 2. Об'єкти і суб'єкти авторського права. 3. Зміст авторського права. 4. Суміжні права. 5. Захист авторського і суміжних прав.
		3. Патентне право.	2	1. Патентне право: поняття, предмет. 2. Об'єкти і суб'єкти патентного права. 3. Зміст правовідносин у сфері патентного права. 4. Захист прав авторів і патентовласників.
		4. Право інтелектуальної власності на правові засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг. Правова охорона наукових відкриттів.	2	1. Право інтелектуальної власності на комерційне найменування. 2. Право інтелектуальної власності на торговельні марки. 3. Правова охорона наукових відкриттів.
		5. Договори у сфері інтелектуальної власності.	2	1. Загальна характеристика договорів у сфері інтелектуальної власності. 2. Правові засади укладання окремих видів договорів у сфері інтелектуальної власності.

5.1. Плани лекцій для студентів заочної форми навчання „Спеціаліст”

№ п/п	Назва блоку	№ та назва змістовного модулю	Кількість годин	Зміст лекції
1	Інтелектуальна власність	1. Загальні положення про інтелектуальну власність. Авторське право і суміжні права.	2	1. Загальні положення про інтелектуальні власність. 2. Поняття авторського права. Його об'єкти і суб'єкти. 3. Суміжні права. 4. Захист авторського і суміжних прав.
		2. Патентне право.	2	1. Патентне право: поняття, предмет. 2. Об'єкти і суб'єкти патентного права. 3. Зміст правовідносин у сфері патентного права. 4. Захист прав авторів і патентовласників.
		3. Право інтелектуальної власності на правові засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг. Правова охорона наукових відкриттів.	2	1. Право інтелектуальної власності на комерційне найменування. 2. Право інтелектуальної власності на торговельні марки. 3. Правова охорона наукових відкриттів.

5.2. Плани семінарських занять для студентів денної форми навчання ОКР „Спеціаліст”

№ п/п	Назва блоку	№ та назва змістовного модулю	Кількість годин	З м і с т семінарських занять
1	Інтелектуальна власність	<p>1. Загальні положення про інтелектуальну власність.</p> <p>2. Авторське право і суміжні права.</p> <p>3. Патентне право.</p>	<p>2</p> <p>2</p> <p>2</p>	<p>1. Інтелектуальна власність як складова творчого процесу та соціально-економічного розвитку суспільства.</p> <p>2. Поняття права інтелектуальної власності.</p> <p>3. Система правової охорони та захисту результатів інтелектуальної власності в Україні.</p> <p>1. Поняття авторського права.</p> <p>2. Об'єкти і суб'єкти авторського права.</p> <p>3. Зміст авторського права.</p> <p>4. Суміжні права.</p> <p>5. Захист авторського і суміжних прав.</p> <p>1. Патентне право: поняття, предмет.</p> <p>2. Об'єкти і суб'єкти патентного права.</p> <p>3. Зміст правовідносин у сфері патентного права.</p> <p>4. Захист прав авторів і патентовласників.</p>

5.2. Плани семінарських занять для студентів денної форми навчання ОКР „Магістр”

№ п/п	Назва блоку	№ та назва змістовного модулю	Кількість годин	З м і с т семінарських занять
1	Інтелектуальна власність	<p>1. Загальні положення про інтелектуальну власність.</p> <p>2. Авторське право і суміжні права.</p> <p>3. Патентне право.</p>	<p>2</p> <p>2</p> <p>2</p>	<p>1. Інтелектуальна власність як складова творчого процесу та соціально-економічного розвитку суспільства.</p> <p>2. Поняття права інтелектуальної власності.</p> <p>3. Система правової охорони та захисту результатів інтелектуальної власності в Україні.</p> <p>1. Поняття авторського права.</p> <p>2. Об'єкти і суб'єкти авторського права.</p> <p>3. Зміст авторського права.</p> <p>4. Суміжні права.</p> <p>5. Захист авторського і суміжних прав.</p> <p>1. Патентне право: поняття, предмет.</p> <p>2. Об'єкти і суб'єкти патентного права.</p> <p>3. Зміст правовідносин у сфері патентного права.</p> <p>4. Захист прав авторів і патентовласників.</p>

5.2. Плани семінарських занять для студентів заочної форми навчання „Спеціаліст”

№ п/п	Назва блоку	№ та назва змістовного модулю	Кількість годин	Зміст семінарських занять
1	Інтелектуальна власність	1. Загальні положення про інтелектуальну власність. 2. Авторське право і суміжні права. 3. Патентне право. 4. Право інтелектуальної власності на правові засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг. Правова охорона наукових відкриттів. 5. Договори у сфері інтелектуальної власності.	2	Проведення модульного контролю

6. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ з дисципліни «ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ»

№ п/п	Змістовний модуль і зміст самостійної роботи	Кількість годин відповідно навч. плану	Форми самостійної роботи	Форми контролю
1	2	3	4	5
Модуль 1				
1	Інтелектуальна власність.	18 (М) 20 (С) 28 (З)		
	Право інтелектуальної власності на правові засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг. Правова охорона наукових відкриттів.	4 (М) 4 (С) 4 (З)	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять і здачі модульного контролю.
	Договори у сфері інтелектуальної власності.	14 (М) 16 (С) 12 (З)	Робота з літературою	Відповідь студента під час семінарських занять і здачі модульного контролю
<p>Всього: 18 навчальних годи (Магістр) 20 навчальних годин (Спеціаліст) 28 навчальних годин (Заоч. спеціаліст)</p>				

Література до модулю 1 (Самостійна робота)

Основна література

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. – К., 1996.
2. Базилевич В.Д. Інтелектуальна власність: Підручник. – К.: Знання, 2006.
3. Базилевич В. Інтелектуальна діяльність в контексті глобалізаційних процесів // Вища школа. – 2008. - № 2.
4. Давимука С. Інтелектуальна власність в інноваційному розвитку економіки України: стан та прогнози оцінки // Інтелектуальна власність. – 2010. - № 12.
5. Еннан Р. Визначальні засади права інтелектуальної власності // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2011. - № 3.
6. Інтелектуальна власність та її захист: Нормативно-правове регулювання. – 3-є вид., перероб. і доп. – К.: КНТ, 2006.
7. Коваль А.М. Кримінальна відповідальність за порушення авторського і суміжних прав: Теорія і практика. – К.: ЮСТІНІАН, 2005.
8. Крайнів П.П., Работягова Л.І., Дятлик І.І. Патентування винаходів в Україні. – К.: Видавничий Дім „Ін Юре”, 2000.
9. Крижна В. Загальна характеристика договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності // Право України. – 2004. - № 9. – С.68-71.
10. Левічева О.Д., Кривоший С.Т. Складання та подання заявки на видачу свідоцтва України на знак для товарів і послуг; Практичний посібник. – К., 2006.
11. Мацкевич О. Правовий статус Інтернет ЗМІ // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2011. - № 1.
12. Ніколаюк С.І., Никифорчук Д.Й., Томма Р.П., Барко В.І. Протидія злочинам у сфері інтелектуальної власності (статті 176, 177, 227, 229 КК України): Науково-практичний посібник. – К.: КНТ, 2006.
13. Охорона інтелектуальної власності: Нормативно-правові акти / за заг. ред. О.Д.Святоцького – К.: Видавничий Дім „Ін Юре”, 2004.
14. Право інтелектуальної власності: Академічний курс: Підруч. для студ. вищ. навч. закладів/ О.П.Орлюк, Г.О.Андрощук, О.Б.Бутнік-Сіверський та ін.; За ред. О.П.Орлюк, О.Д.Святоцького. – К.: Видавничий Дім „Ін Юре”, 2007.
15. Паладій М. Трансформація інтелектуального капіталу в матеріальні та духовні блага – основа інноваційного розвитку національної економіки // Інтелектуальна власність. – 2010. - № 11.
16. Правове забезпечення сфери інтелектуальної власності в Україні в контексті Європейської інтеграції: концептуальні засади / За ред.. О.П.Орлюк: кол. авторів В.С.Дроб'язко, А.В.Міндрул, О.О.Тверезенко, Л.І.Работягова, О.О.Штефан та ін.. – К.: Лазурит-Поліграф, 2010.
17. Сусліков Л.М., Дьордяй В.С. Патентознавство: Навч. посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2005.

18. Цибульок П.М., Чеботарьов В.П., Зінов В.Г., Суїні Ю. Управління інтелектуальною власністю / За ред. П.М.Цибульова. – К.: К.І.С., 2005.

Література до теми: Право інтелектуальної власності на правові засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарі і послуг. Правова охорона наукових відкриттів

1. Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» від 15.12.1993 р. – Відомості Верховної Ради України. – 1993. – 16 грудня.
2. Вороницька-Гайдак Н. Порухення права на знак для товарів і послуг як одна з форм прояву недобросовісної конкуренції // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2011. - № 2.
3. Берзін П.С. Незаконне використання засобів індивідуалізації учасників господарського обороту, товарі та послуг. – К., 2005.
4. Городов О.А. Право на средства индивидуализации: Учебно-практическое издание. – М., 2006.
5. Гривнак В.В. Знаки для товарів і послуг. – К., 1997.
6. Демченко Т.С. Охорона товарних знаків (порівняльно-правовий аналіз). – К., 2004.
7. Демченко Т.С. Правове регулювання промислової власності в Європі та в Україні: Принципи побудови та шляхи зближення. – К., 2005.
8. Дорожко Г., Матяшова Т. ДО питання щодо вдосконалення охорони прав на знаки для товарів і послуг в Україні // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2011. - № 2.
9. Іваницька Н. Державна реєстрація ліцензійного договору на використання торговельної марки // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2010. - № 1.
10. Коваленко Т. Товарний знак чи бренд // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2007. - № 2.
11. Крижна В.М. Право попереднього користувача на торговельну марку за законодавством України // Вісник господарського судочинства. – 2004. - № 3. – с. 220-226.
12. Полуєтков І. Цивільно-правові способи захисту прав інтелектуальної власності на комерційні позначення // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2006. - № 4, 5. – віднов. с. 26-36, 51.
13. Право інтелектуальної власності: Акад.. курс: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / О.П.Орлюк, О.Д.Святоцький, Г.О.Андрощук та ін. – К., 2007.
14. Романадзе Л. Поняття, функції та види торговельних марок // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2010. - № 5.
15. Селіваненко В. Форми порушення прав на комерційне найменування // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2010. - №5.
16. Сімсон О. Ідеї і бренди як інновації в бізнесі // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2007. - № 1. – с. 65-73.

Література до теми: Договори у сфері інтелектуальної власності

1. Андрощук Г. Значення індустрій авторського права і суміжних прав в Україні: економічний аналіз // Інтелектуальна власність. – 2011. - № 4.
2. Афанасьєва К. Продюсер в аудіовізуальному бізнесі: правові аспекти діяльності // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2011. - № 2.
3. Базилевич В.Д. Інтелектуальна власність: Підручник. – К., 2006.
4. Батова В. Питання інтелектуальної власності в договорах про науково-технічне співробітництво в Україні. // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2011. - № 5.
5. Зайцева–Калаур І. Форма авторського договору, що укладається організаціями ЗМІ в процесі їхньої діяльності // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2011. - № 1.
6. Іваницька Н. Державна реєстрація ліцензійного договору на використання торговельної марки // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2010. - № 1.
7. Крижна В.М. Загальна характеристика договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності // Право України. – 2004. - № 9.
8. Лукашук В. Трансформація спорту: від забави до індустрії /В.Лукашук// Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2009. - № 2
9. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: У 2 т. – 2-е вид. / За ред. О.В.Дзери, Н.С.Кузнєцової, В.В.Луця. – К., 2006.
10. Право інтелектуальної власності: Акад. курс: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / О.П.Орлюк, О.Д.Святоцький, Г.О.Андрощук та ін. – К., 2007.
11. Рудченко І. Договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2007. - № 2.
12. Рудченко І. Правовий режим об'єктів права інтелектуальної власності, створених при виконанні трудового договору // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2007. - № 1.
13. Рязанова Н. Юридичні гарантії майнових прав на службові об'єкти інтелектуальної власності // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2010. - № 5.
14. Цибульов П.М., Чеботарьову В.П., Зінов В.Г., Суїні Ю. Управління інтелектуальною власністю / За ред. П.М.Цибульова. – К., 2005.
15. Цивільне право України: Академічний курс: Підруч.: У 2-х т. / За заг. ред. Я.М.Шевченко. – Вид. 2-е. – К., 2006.
16. Янкова С. Державна реєстрація договорів, які стосуються права автора на твір //Інтелектуальна власність. – 2010. – № 10.

Контрольні питання (самостійна робота)

1. Право інтелектуальної власності на комерційне найменування.
2. Право інтелектуальної власності на торговельну і спортивну марки.
3. Право інтелектуальної власності на географічне зазначення.
4. Що являє собою ліцензія на використання об'єкта інтелектуальної власності.
5. Які види ліцензій на використання об'єктів права інтелектуальної власності ви можете назвати.
6. Що є предметом та об'єктом ліцензійного договору.
7. Розкрийте зміст ліцензійного договору.
8. У чому полягає суть договору про передачу виключних майнових прав інтелектуальної власності.
9. Які особливості договору про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності ви можете назвати.
10. Що є предметом договору комерційної концесії.
11. У чому полягають відмінності договору про передачу ноу-хау від ліцензійного договору.
12. Хто виступає сторонами договору щодо управління майновими правами автора або інших суб'єктів авторського права і суміжних прав.
13. Охарактеризуйте сутність та практичне значення ліцензійних угод.

7. ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК

Автор – творець певного твору (письменник, художник, винахідник та ін.).

Авторське право – економіко-правовий інститут, що регулює відносини з приводу створення та використання творів науки, літератури та мистецтва, виражених в усній, письмовій або іншій об'єктивній формі, що уможлиблює їх відтворення; сукупність особистих немайнових та майнових прав, що належать автору конкретного наукового, літературного чи мистецького твору. Авторське право є об'єктом інтелектуальної власності.

Безпатентна ліцензія – дозвіл на використання науково-технічних рішень, які не мають правової охорони, або рішень, термін правової охорони яких вичерпався.

Бренд – широковідомий товарний знак; товар (послуга), компанія або концепція, виділені суспільною свідомістю з маси подібних; набір символів та асоціацій, що формують у суб'єктів ринку позитивний образ продукції фірми.

Виключне право – право власника використовувати об'єкт інтелектуальної власності на власний розсуд і санкціонувати його використання іншими способами.

Винахід – оригінальне технічне рішення, що стосується певного продукту (пристрою, речовини, штаму мікроорганізмів, культури клітин рослин, тварин) або способу (процесу, операцій, прийому тощо), здатне забезпечити корисний ефект; об'єкт промислової власності, якому надається правова охорона шляхом патентування за умов його новизни, неочевидності та промислової придатності.

Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОІВ) – міжурядова організація, спеціалізована установа ООН (з 1974 р.), створена в результаті підписання 14 липня 1967 р. Стокгольмської конвенції щодо регулювання міжнародної системи охорони і захисту прав інтелектуальної власності та здійснення адміністративних функцій щодо багатосторонніх угод з приводу її правових та економічних аспектів.

Географічне зазначення – об'єкт промислової власності; назва географічного місця, яка вживається як позначення у назві твору, що походить із цього географічного місця і має певні якості, репутацію або інші характеристики,

зумовлені притаманними цьому географічному місцю природними умовами та людським фактором.

Ексклюзивна ліцензія - ліцензійна угода щодо передачі виключних прав на використання об'єкта інтелектуальної власності в межах, передбачених договором, зі збереженням за ліцензіаром права на використання цього об'єкта у частині прав, які не передаються ліцензіату.

Зазначення походження товарів - об'єкт промислової власності; позначення товарів, які походять з певної місцевості.

Засоби індивідуалізації учасників цивільного обігу, товарів, послуг – знаки для товарів і послуг, фірмові найменування, зазначення походження товарів, які виконують інформаційну, розрізняльну, гарантійну, рекламну та захисну функції.

Захист прав інтелектуальної власності - сукупність заходів, спрямованих на визначення та відновлення прав інтелектуальної власності у випадку їх порушення.

Знаки для товарів і послуг – об'єкт промислової власності, що підлягає спеціальній реєстрації; позначення для вирізнення товарів і послуг одних юридичних чи фізичних осіб від однорідних товарів і послуг інших юридичних чи фізичних осіб.

Знаки обслуговування – об'єкт промислової власності, що підлягає спеціальній реєстрації, умовні символічні позначення, призначені для індивідуалізації послуг та ідентифікації їх джерел.

Знання – форма існування та систематизації результатів пізнавальної діяльності людини, об'єктивована знаковими засобами мови.

Інноваційна діяльність – діяльність, спрямована на використання та комерціалізацію результатів наукових досліджень і розробок, впровадження нововведень, випуск на ринок нових конкурентоспроможних товарів і послуг тощо.

Інноваційний розвиток – а) процес цілеспрямованої реалізації прогресивних нововведень, спрямований на інтенсифікацію певної сфери людської діяльності (наприклад, технологічні інновації у сфері виробництва); б) певний результат, пов'язаний з новим способом задоволення існуючих суспільних потреб, заснований на використанні досягнень науково-технологічного прогресу.

Інновація – новостворені і (або) вдосконалені конкурентоспроможні технології, продукти, послуги, організаційно-технічні рішення виробничого, комерційного, адміністративного та іншого характеру, які істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери.

Інтелектуальна власність - система відносин, що виникають з приводу привласнення ідеальних об'єктів, виражених в об'єктивованих інтелектуальних продуктах, втілених у науково-технічних, літературних та мистецьких творах; сукупність виключних прав особистого немайнового і майнового характеру на результати творчої інтелектуальної діяльності; санкціоновані суспільством та державою поведінкові відносини щодо результатів інтелектуальної діяльності у науково-технічній, літературній та мистецькій сферах.

Інтелектуальна діяльність - одна з форм життєдіяльності людини; заснована на знаннях свідомо активність особистості, здатної накопичувати, засвоювати та творчо опрацьовувати інформацію.

Інтелектуальний капітал – накопичена у результаті інтелектуальної діяльності сукупність знань, досвіду, навичок, творчості, здібностей, взаємовідносин, що мають економічну цінність і використовуються у процесі виробництва та обміну з метою отримання доходу.

Інтелектуальний потенціал – можливості щодо реалізації певної мети, створені інтелектуальними ресурсами різних рівнів.

Інтелектуальний продукт – продукт розумової творчої праці; результат інтелектуальної діяльності, представлена на матеріальних носіях інформація, яка містить нове знання і має змістовне значення для певного інтелектуально підготовленого кола осіб.

Інтелектуальні ресурси – людський капітал (природна розумова діяльність людини, здатність мислити, перетворювати інформацію на знання), штучний інтелект (машинне відтворення певних інтелектуальних дій людини, пов'язаних зі сприйняттям інформації та деякими елементами міркування) та інтелектуальні продукти (представлена на матеріальних носіях інформація, що містить нове знання, яке є результатом інтелектуальної праці).

Інформація (від лат. *information* – у буквальному розумінні – знаходження, надання форми тому, що раніше було невідомим, безформним) – новина, повідомлення, які знижують невизначеність і сприяють зростанню обізнаності, поінформованості отримувача. У ринковій економіці набуває статусу товару – призначених для обміну продукції, послуг фізичних та юридичних осіб, які займаються інформаційною діяльністю.

Комерціалізація інтелектуальної власності – відносини з приводу використання інтелектуальної власності в ринковій економіці, які набувають інституційного оформлення в угодах щодо прав на об'єкти інтелектуальної власності як специфічного товару, введеного у господарський обіг.

Комерційна таємниця - будь-яка інформація, що має комерційну цінність через її невідомість та недоступність третім особам, до якої не має вільного доступу на законних підставах і стосовно якої власник вживає заходів щодо конфіденційності.

Комерційне найменування - постійна назва юридичної особи – суб'єкта підприємницької діяльності, яка індивідуалізує і вирізняє його з-поміж інших.

Контрафакція (від лат. *contrafaktio* – підробка) – порушення прав інтелектуальної власності на основі самовільного та протизаконного виготовлення та поширення екземплярів твору без згоди правовласника.

Корисна модель - об'єкт промислової власності, нове, промислово придатне конструктивне виконання пристрою, що є результатом інтелектуальної творчої діяльності людини в галузі механіки стосовно тих об'єктів, які мають просторову форму.

Критерії охороноздатності об'єктів промислової власності – загальноновизнані критерії, які є необхідною умовою надання правової охорони винаходам, корисним моделям, промисловим зразкам та іншим об'єктам промислової власності, у т.ч. новизна, винахідницький рівень, промислова придатність та відповідність суспільним інтересам і принципам моралі.

Літературно-мистецька діяльність - особливий вид творчої інтелектуальної діяльності, що втілюються у творах літератури та мистецтва.

Ліцензіар - продавець ліцензії, юридична або фізична особа, яка зобов'язується передати права на використання об'єктів інтелектуальної власності за певну винагороду на умовах, передбачених ліцензійним договором.

Ліцензіат – 1) покупець ліцензії, юридична чи фізична особа, яка купує права на використання об'єктів інтелектуальної власності у межах, передбачених ліцензійним договором; 2) юридична особа чи індивідуальний підприємець, який має ліцензію на здійснення певного виду діяльності.

Ліцензійна угода - угода між продавцем виключних майнових прав на об'єкт інтелектуальної власності (ліцензіаром) та їх покупцем (ліцензіатом) щодо використання цього об'єкта на умовах, передбачених у ліцензійному договорі.

Ліцензія (від лат. *licentia* – свобода, право) – у широкому розумінні дозвіл, що надається державними органами суб'єктам господарювання на здійснення певного виду діяльності при обов'язковому дотриманні передбачених відповідних органом вимог та умов; у вузькому розумінні – дозвіл на використання об'єкта інтелектуальної власності, що надається на підставі ліцензійного договору.

Людський капітал – комплекс накопичених людиною знань, практичних навичок, творчих здібностей, культурних і моральних цінностей, її фізичних характеристик, які використовуються з метою збільшення доходу.

Майнові права – права учасників економічних відносин, пов'язані з володінням, користуванням, розпорядженням тощо певним майном, а також з тими матеріальними вимогами, які виникають між суб'єктами господарювання у зв'язку з розподілом та обміном цим майном.

Методи оцінювання вартості об'єктів інтелектуальної власності – основні методи розрахунку ринкової вартості об'єктів інтелектуальної власності, розроблені в рамках витратного (такого, що ґрунтується на врахуванні витрат на відтворення первинної вартості об'єктів інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів підприємства з урахуванням їх подальшого поліпшення або зміни), порівняльного (базованого на визначенні вартості об'єктів інтелектуальної власності шляхом порівняння з вартістю їх аналогів) та прибуткового (заснованого

на врахуванні залежності вартості об'єктів інтелектуальної власності від майбутніх доходів, пов'язаних з їх використанням) підходів.

Міжнародне бюро ВОІВ – спеціалізований інститут Всесвітньої організації інтелектуальної власності, що функціонує з 1970 р. і виконує організаційні та адміністративні функції щодо більшості міжнародних угод у сфері охорони промислової власності, авторського та суміжних прав.

Науково-технічна діяльність - різновид творчої діяльності, пов'язаний з досягненням певних науково-технічних результатів (науково-дослідна, проектно-конструкторська, проектно-технологічна, винахідницька, раціоналізаторська діяльність тощо), що сприяє забезпеченню суспільства необхідними для його життєдіяльності інтелектуальними продуктами, в т.ч. засобами та предметами праці.

Національна інноваційна система - складна, багаторівнева, динамічна система суспільних відносин, інституцій, організацій та механізмів, які формують умови генерування, поширення та практичного використання нововведень, виробництва та реалізації наукомісткої продукції, утвердження інноваційної культури та відповідного способу мислення населення.

Немайнові права - суб'єктивні права учасників правовідносин, що забезпечують певні нематеріальні інтереси творців (права на авторство, на ім'я, на оприлюднення, на відзив, на захист репутації автора тощо). Немайнові права є невідчужуваними особистими правами, які охороняються безстроково.

Ноу-хау (від англ. *know-how*, букв.:знаю як) - не захищені охоронними документами та не оприлюднені повністю чи частково знання або досвід технічного, виробничого, управлінського, комерційного чи фінансового характеру, що застосовуються у фаховій діяльності та становлять комерційну або службову таємницю.

Об'єкти авторського права – оприлюднені чи неоприлюднені твори науки, літератури та мистецтва, які є результатом творчої діяльності особистості, незалежно від їх призначення, позитивних якостей, змісту, способу та форми вираження, за умов втілення цих результатів в об'єктивні форми, що уможлиблює їх сприйняття іншими людьми.

Об'єкти інтелектуальної власності - права власності юридичних та фізичних осіб на результати творчої розумової діяльності у науково-технічній, виробничій та гуманітарній сферах (авторське право та суміжні права, права промислової власності).

Об'єкти суміжних прав – об'єкти інтелектуальної власності, що стосуються прав виконавців, виробників звуко- та відеозаписів, організацій ефірного та кабельного мовлення.

Опціон (від лат. *optio* – вибір, бажання) – можливість вибору між окремими альтернативними варіантами угоди або зміни її початкових умов; попередня угода про укладення договору в майбутньому (в терміни, узгоджені сторонами).

Організаційний капітал - систематизована і формалізована компетентність (поінформованість, обізнаність, авторитетність) працівників компаній, а також організаційні можливості та системи, які посилюють їхні творчі можливості (інформаційні ресурси, електронні мережі, організаційна структура, мобільність). Поділяється на інноваційний та процесний капітал.

Охорона прав інтелектуальної власності - регулювання відносин з приводу створення та використання об'єктів інтелектуальної власності з допомогою системи відповідних правових норм.

Патент (від лат. *patens* -відкритий) – державний охоронний документ на об'єкт промислової власності, що засвідчує пріоритет та авторство його творця, а також виключні права особи, яка володіє патентом, на певній території протягом законодавчо встановленого терміну.

Патентна ліцензія – ліцензія на використання об'єкта промислової власності, захищеного патентом.

Патентна чистота - властивість об'єкта промислової власності, пов'язана з можливістю його використання в певній країні без порушення чинних на її території охоронних документів стосовно виключного права.

Первісні суб'єкти авторського права - творці, які володіють усім комплексом виключних майнових та особистих немайнових прав на об'єкти інтелектуальної власності.

Піратство у сфері інтелектуальної власності – незаконне використання об'єктів інтелектуальної власності з метою отримання комерційної вигоди без згоди правовласників.

Плагіат (від лат. *plagio*- краду) – порушення авторського права, навмисне привласнення авторства або недозволене запозичення чи відтворення чужого літературного, художнього чи мистецького твору або його частини.

Постіндустріальне суспільство - етап цивілізаційного розвитку людства, на якому домінують новітні технологічні уклади, відбувається інтелектуалізація усіх сфер суспільного життя, провідну роль відіграють знання та інформація, які перетворюються та стратегічний ресурс розвитку людства.

Похідний твір – твір, що є переробкою, трансформацією, адаптацією або будь-якою іншою зміною вже існуючого оригінального авторського твору (переклад, музичне аранжування, звукозапис, художня репродукція тощо).

Похідні суб'єкти авторського права - творці похідних творів (перекладів, обробок, рефератів, резюме, оглядів, аранжувань) та збірок (енциклопедій, антологій, компіляцій даних (без даних)), якщо здійснені ними переробка та відбір є результатом творчої розумової праці.

Права власності – санкціоновані суспільством поведінкові відносини, що виникають між людьми у зв'язку з існуванням та використанням рідкісних благ; набір, пучок часткових повноважень, правомочностей та прийняття рішень стосовно того чи іншого ресурсу.

Правомочності суб'єктів авторського права - правомочності, що поділяються на дві основні групи: особисті немайнові права, невідчужувані від особистості творця, такі, що охороняються безстроково і не можуть передаватись іншим особам (права на авторство, ім'я, оприлюднення, відзив тощо); майнові права, пов'язані з використанням твору на основі договірних відносин (права на відтворення,

розповсюдження, публічне виконання, демонстрацію, експонування твору, його запис, переклад, переробку тощо).

Прикладні дослідження - оригінальні дослідження, які визначають можливі шляхи використання результатів фундаментальних досліджень, спрямовані на здобуття нових знань та призначені переважно для здійснення конкретної практичної мети чи завдання.

Принципи авторського права – основні вихідні положення системи авторського права: свобода творчості, невідчужуваність особистих немайнових прав автора, свобода авторського договору, узгодження особистих інтересів автора з інтересами суспільства.

Принципи патентного права - основні вихідні положення системи патентного права: надання патентної охорони лише патентоспроможним об'єктам інтелектуальної власності; їхня «патентна чистота»; визнання за власником патенту виключних прав на використання запатентованих об'єктів; встановлення санкцій за порушення цих прав; узгодження інтересів власника патенту з інтересами суспільства.

Промислова власність - інтелектуальна власність у частині відносин з приводу інтелектуальних продуктів, створених у виробничій та науково-технічній сферах (винаходів, корисних моделей, промислових зразків, знаків для товарів і послуг, фірмових найменувань, ноу-хау тощо).

Промисловий зразок - результат творчої діяльності людини у сфері художнього конструювання; художнє або художньо-конструкторське рішення, що визначає зовнішній вигляд виробу і має правову охорону як об'єкт промислової власності.

Слоган (від англ. *slogan*) – рекламний лозунг, девіз, спрямований на створення іміджу фірми та рекламу її продукції.

Службовий винахід – винахід, створений за дорученням роботодавця або у зв'язку з виконанням винахідником своїх службових обов'язків.

Співавторство - спільна належність двом чи більше особам права на об'єкт інтелектуальної власності, створений у результаті їх спільної творчої праці.

Споживчий капітал - складова інтелектуального капіталу, відносини фірми зі споживачами її продукції, що набувають прояву в прихильності, вірності, доброзичливості покупців тощо.

Структурний капітал – складова інтелектуального капіталу, все, що дає можливість працівникам реалізувати свій потенціал: технічне і програмне забезпечення, організаційна структура, патенти, знаки для товарів і послуг, відносини з клієнтами. Поділяється на клієнтський і організаційний капітал.

Суб'єкти авторського права - особи, працею яких створено науковий, літературний чи мистецький твір (автори, співавтори, укладачі та ін.), а також особи, які отримали авторські права за договорами чи в результаті подій, визначених законом (спадкоємці авторів, роботодавці та ін.).

Суб'єкти інтелектуальної власності – персоніфіковані носії відносин інтелектуальної власності (окремі особи, колективи, суспільство в цілому, держава, наднаціональні утворення).

Суб'єкти суміжних прав - суб'єкти похідних та залежних від прав авторів творів (виконавці, виробники записів (фонограм, відеограм), організації ефірного та кабельного мовлення).

Субліцензія - надання ліцензіатом права на використання об'єкта інтелектуальної власності третім особам за згодою ліцензіара і на умовах, передбачених у їх ліцензійній угоді.

Суміжні права – об'єднані в єдиний інститут з авторським правом, близькі або похідні від нього права, що стосуються творчої діяльності виконавців, виробників фонограм, відеограм, організацій ефірного та кабельного мовлення.

Технологічний уклад - стійке цілісне утворення, замкнений цикл, який включає добування, отримання первинних ресурсів, всі стадії їх переробки та випуск набору кінцевих продуктів. Сучасні дослідники розрізняють від п'яти до шести технологічних укладів, що історично склалися в процесі розвитку людської цивілізації (1 – заснований на нових технологіях у текстильній промисловості та використанні енергії води; 2 - пов'язаний з розвитком залізничного транспорту, механізацією виробництва на основі використання парового двигуна; 3 –

заснований на розвитку важкого машинобудування, електроенергетики, хімічної промисловості; 4 – пов'язаний з подальшим розвитком електроенергетики, використанням нафти, газу, нових синтетичних матеріалів; 5 – пов'язаний з розвитком мікроелектроніки, інформатики, біотехнології, освоєнням Космосу; 6 – заснований на розвитку біотехнології, систем штучного інтелекту, глобального інформаційного зв'язку тощо).

Товарний знак – об'єкт промислової власності, умовне символічне позначення, що слугує для індивідуалізації товарів та ідентифікації джерел їх походження.

Торговельна марка (дослівний переклад англ. *trade mark*) – об'єкт промислової власності, умовне символічне позначення, що ідентифікує товари та джерела їх походження.

TRIPS – угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності, невід'ємна складова угоди СОТ, підписана 15 квітня 1994 р. і спрямована на міжнародне регулювання правил щодо торгівлі інтелектуальними продуктами, інвестицій в інтелектуальну діяльність, охорони та захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності.

Фірмове найменування - об'єкт промислової власності, найменування юридичної особи, суб'єкта господарювання, яке дає можливість ідентифікувати конкретне підприємство та вирізнити його з-поміж інших.

Франчайзинг (від лат. *franchise* - привілея, пільга, особливе право) - угода, відповідно до якої франчайзі (юридична або фізична особа, що отримує ліцензію) зобов'язується здійснювати виробничу і (або) комерційну діяльність згідно з домовленістю, досягнутою з франчайзером (продавцем ліцензії); одна з форм співпраці малого і великого бізнесу, за якої потужні корпорації укладають угоди з невеликими фірмами, передаючи останнім право діяти від імені цих корпорацій.

Фундаментальні дослідження - експериментальні або теоретичні дослідження, спрямовані на здобуття нових знань щодо закономірностей розвитку природи та суспільства, результатом яких є гіпотези, теорії, методи тощо.

8. Питання для повторення з курсу «Інтелектуальна власність»

1. Інтелектуальна діяльність як складова творчого процесу та соціально-економічного розвитку суспільства.
2. Поняття права інтелектуальної власності.
3. Об'єкти права інтелектуальної власності та їх класифікація.
4. Суб'єкти права інтелектуальної власності.
5. Державна система охорони та захисту інтелектуальної власності в Україні.
6. Поняття авторського права.
7. Об'єкти авторського права.
8. Суб'єкти авторського права.
9. Зміст авторського права. Строк авторських прав.
10. Суміжні права.
11. Захист авторського і суміжних прав.
12. Поняття, предмет та принципи патентного права.
13. Об'єкти патентного права.
14. Суб'єкти патентного права.
15. Зміст правовідносин у сфері патентного права.
16. Захист прав авторів і патентовласників.
17. Право інтелектуальної власності на комерційне найменування.
18. Право інтелектуальної власності на торговельну і спортивну марки.
19. Право інтелектуальної власності на наукове відкриття.
20. Право інтелектуальної власності на географічне зазначення.
21. Права на раціоналізаторські пропозиції.
22. Поняття та види договорів у сфері інтелектуальної власності.
23. Комерційна таємниця як об'єкт інтелектуальної власності.
24. Загальна характеристика договорів у сфері інтелектуальної власності.
25. Форма договорів у сфері інтелектуальної власності та їх державна реєстрація.
26. Поняття та загальна характеристика ліцензії у сфері інтелектуальної власності.
27. Види ліцензій на використання об'єктів прав інтелектуальної власності.
28. Зміст ліцензійного договору.
29. Економіко-правові засади інтелектуальної власності.
30. Основні законодавчі акти у сфері інтелектуальної власності.